‘Een les in wederzijdse afhankelijkheid’

Jaarverslag NetwerkZON 2019-2020

NetwerkZON heeft in 2018 haar missie en visie herijkt: **in 2030 werkt iedereen[1] samen in integrale leer- en ontwikkelgemeenschappen**. Afgelopen jaar is deze ontwikkeling ingezet door onder andere het creëren van oriënterende leernetwerken voor eerstejaars studenten Mbo-Verpleegkundige in Groningen en door het door ontwikkelen van reeds gestarte leernetwerken binnen het project NetwerkZON2020: the H(ealth) factor.

We zien veel initiatieven rondom praktijkleren, leerroutes en leergemeenschappen ontstaan in de regio(‘s). Om ook in de toekomst goed hierbij aan te kunnen sluiten en zowel kwalitatieve als kwantitatieve ontwikkelingen aan elkaar te verbinden en te stimuleren, zal het overleg over stagematching vanaf 2020-2021 subregionaal plaatsvinden voor de gehele regio (Groningen, Drenthe en Noord-Overijssel), gecoördineerd door NetwerkZON.

Uiteraard stond de tweede helft van 2019-2020 ook in het teken van versnelde ontwikkelingen op het gebied van afstandsleren en digitalisering als gevolg van het Corona-virus: hoe heeft het netwerk elkaar kunnen vinden en versterken hierin? Welke netwerkspanningen zijn ontstaan en welke lessen worden hieruit geleerd?

In dit jaarverslag wordt beschreven hoe binnen het netwerk handen en voeten zijn gegeven aan de nieuwe missie, hoe het aantal studenten dat kiest voor zorg en welzijn én het stage aanbod in de zorg zich heeft ontwikkeld, wat de doelen voor de verschillende projecten zijn en welke bijdrage daar in het afgelopen jaar aan geleverd is. Het jaarverslag wordt afgesloten met de speerpunten voor 2020-2021.

ZON | NETWERK VOOR ZORG-WELZIJNSOPLEIDINGEN

[1] *in Noord Nederland en de noordelijke grensregio, in onderwijs en zorg & welzijn*

Ontwikkeling van leer- en ontwikkelgemeenschappen

Sinds 2018 heeft NetwerkZON met haar partners de missie: “**In 2030 werkt *iedereen* samen in integrale leer- en ontwikkelgemeenschappen**.” Iedereen behelst Noord Nederland en de noordelijke grensregio, in onderwijs en zorg & welzijn. In 2018-2019 is deze missie met partners verkend, in 2019-2020 is hier handen en voeten aan gegeven. Op woensdag 3 december 2019 is dr. Jelly Zuidersma (programma manager NetwerkZON) groots geïnstalleerd als lector *Wederkerigheid in leernetwerken*. Het lectoraat Wederkerigheid in Leernetwerken is een lectoraat van NetwerkZON en de Hanzehogeschool en verbonden aan het Centrum voor Talent en Leren. Dit lectoraat richt zich op onderzoek naar onder andere condities van wederkerigheidgedrag; kennis, houding en vaardigheden; en duurzame business modellen voor innovatieve, multidisciplinaire leernetwerken.

Op 3 december waren meer dan 200 bezoekers aanwezig bij het minisymposium, waar onder andere Rafael Wittek en Marca Wolfensberger een inleiding verzorgden over *Duurzame samenwerking in netwerken* en *Talentontwikkeling in leernetwerken*. Leden en oud-leden van Netwerk ZON gingen in gesprek over de samenwerking binnen NetwerkZON. Studenten, onderzoekers, (oud) leden van NetwerkZON en zelfs dansers hebben hun kijk op het onderwerp kunnen vertonen.

Instroom studenten & vraag en aanbod stageplaatsen

Instroom zorg en welzijn 2019-2020

De tabel geeft de instroom 2019-2020 ten opzichte van 2018-2019 weer. In totaliteit is de instroom in zowel BOL als BBL opleidingen Zorg & Welzijn toegenomen (+646). Er is met name een groei aan instroom te zien bij de opleiding Dienstverlening en Servicemedewerker niveau 2 en Maatschappelijke Zorg niveau 4. De instroom in de opleiding Combi Maatschappelijke Zorg/Verzorgende-IG is in de BOL afgenomen, maar in BBL toegenomen.
In 2019-2020 was de instroom in de opleiding HBO-Verpleegkunde in totaal 553 (voltijd + deeltijd), vergelijkbaar met de instroom in 2018-2019.

	BOL	BBL
Combi MZ-VZ nv 3	-15	+78
Maatschappelijke Zorg nv 4	+40	+86
Dienstverlening nv 2	+115	+95
Onderwijsassistent nv4	+63	-1
Pedagogisch Werk nv 3	+39	+1
Pedagogisch Werk nv 4	+20	+71
Mbo-Verpleegkunde nv 4	+9	+28
Sociaal Werk nv 4	-10	+27
Totaal	+261	+385

Overzicht vraag en aanbod stageplaatsen 2005-2020

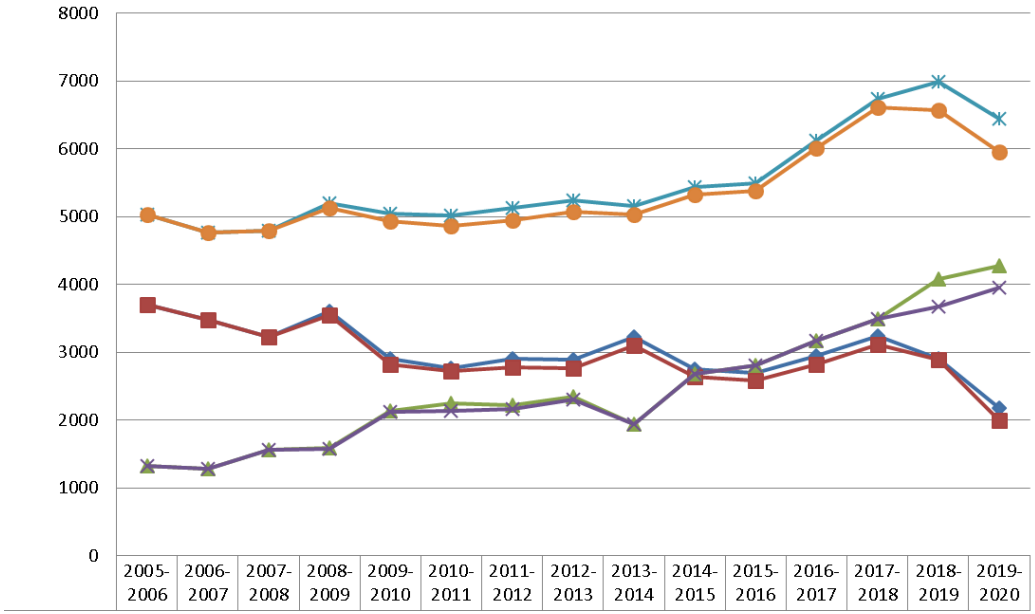

Ontwikkeling stageplaatsen Zorg

In totaliteit is vraag en aanbod stageplaatsen in 2019-2020 iets afgenomen. Het totale aanbod is inclusief de stageplaatsen buiten de regio. Stageplaatsen in Noord-Duitsland zijn hiervan een groot aandeel geweest (in totaal 461 vanaf 2015-2016). Vraag en aanbod voor de opleidingen Helpende en Verzorgende-IG is afgenomen, dit heeft deels te maken met de brede opleiding (Servicemedewerker) en deels met de verminderen instroom (BOL) in de opleiding Maatschappelijke Zorg/Verzorgende-IG. Bij de opleiding combi MZ-VZ worden de stageplaatsen grotendeels benut in de zorg. Vraag en aanbod stageplaatsen Helpende en Verzorgende-IG is sinds 2017-2018 afgenomen. De vraag naar stageplaatsen Verpleegkunde mbo en hbo is toegenomen. Dit komt door de oriënterende stage voor eerstejaars studenten mbo in Groningen en de oriënterende stage voor eerstejaars studenten hbo.

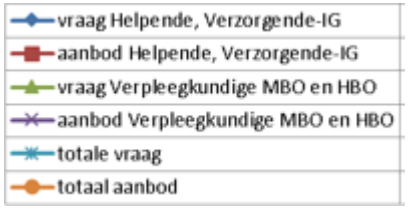

Projecten	Doelen voor de projecten	Output tot en met juni 2020	2020-2021
NetwerkZON2020: the H(ealth) factor	1. 50 interdisciplinaire leernetwerken met: - 2400 studenten - 50 docenten/coaches - 110 managers Alle leernetwerken doorlopen vier fasen van ontwikkeling: 1) Interdisciplinaire samenwerking/methode; 2) Bijdrage aan onderwijsmateriaal; 3) Studenten, docenten en werkbegeleiders werken en leren samen in het leernetwerk; 4) Verduurzaming van het leernetwerk.	1. 48 interdisciplinaire leernetwerken met: - 3989 studenten - 91 docenten/coaches - 106 managers De leernetwerken bevinden zich in verschillende fasen: - **8** in fase 1 (o.a. Jonge mantelzorger en Verpleegkundige volgt kind) - **7** in fase 2 (o.a. Leiderschap op de werkvloer en Kernteams integrale ouderenzorg in kaart brengen) - **13** in fase 3 (o.a. Werken met netwerken, Rode draad training en Peuterwerk) - **20** in fase 4 (o.a. oriënterende leernetwerken ouderenzorg en welzijn, IKC-Lab, Studententeam WIJ Korrewegwijk en Multidisciplinair onderwijs Geboortezorg)	Afronden project voor 1 oktober 2020
	2. Dezelfde taal spreken met: - 2400 studenten - 300 begeleiders	2. 2888 studenten 318 begeleiders	
	3. Interdisciplinaire onderwijsontwikkeling door: - 50 casussen - 300 toetsen	3. 45 casussen 355 digitale toetsvragen (waarvan 100 E-flow health)	
	4. 50 rolmodellen	4. 48 rolmodellen in beeld	
	5. Digitale netwerkontwikkeling: Geïntegreerd met OnStage	5. Koppeling OnStage – Stagematching is actief	
NetwerkZON Doelmatigheid	1. Beproefde onderzoekslijn burgerprofielen	1. In verschillende branches zijn zorgmodellen ontwikkeld waarin o.a. zorgzwaartepakketten, formatie en functie-opbouw, verwachte vervangingsvraag en te verwachten instroom nieuwe medewerkers worden meegenomen. Op basis van bovenstaande indicatoren zijn regio specifieke scenario's uitgewerkt: welke functies heeft men nodig over 4/5 jaar?	Doelmatigheidsmodel in gebruik
	2. Functieprofielen Zorg Welzijn Healthy Ageing	2. De focus wordt gelegd op een competentiebouwwerk, in plaats van een functiebouwwerk. In de regio zijn goede voorbeelden van nieuwe functies waarbij wordt aangesloten op generieke competenties, zoals trainee Technologie en Innovatie, Healthy Ageing professional, ketenverpleegkundige.	

	3. Functionerend regionaal model Doelmatigheid	3. Overzicht aanbod keuzedelen door ROC's (48) Samen (gezamenlijke ROC's en werkveld) ontwikkelen en aanbieden van 10 keuzedelen en 2 AD's Flexibele opleidingstrajecten (o.a. Flexibele BBL)	
	4. Ingerichte nieuwe opleidingen Zorg Welzijn Healthy Ageing	4. 162 studenten in samenhangende opleidingen Zorg en Welzijn	
Sorgen für, sorgen dass	1. 200 Nederlandse en 200 Duitse studenten Zorg en Welzijn nemen deel aan uitwisselingen en grensoverstijgend onderwijs	1. 98 NL en DE studenten Mbo-Verpleegkunde, Verzorgende-IG en Hbo-Verpleegkunde	Start grensoverstijgende module *Change Management – Technologie in der Pflege*; pilot grensoverstijgende Deskundige Infectiepreventie; door ontwikkelen digitaal platform. Daarnaast monitoring en onderzoek naar duurzame netwerken.
	2. 60 Nederlandse docenten en professionals Zorg & Welzijn en 60 Duitse docenten en professionals Zorg & Welzijn nemen deel aan uitwisselingen en grensoverstijgend onderwijs	2. 19 NL en DE docenten en professionals Zorg & Welzijn	
	3. 30 Nederlandse en 30 Duitse werkgevers aangesloten bij Sorgen für, sorgen dass	3. 17 Nederlandse en 28 Duitse werkgevers	
	4. De ontwikkeling van 2 grensoverstijgende modules	4. 1 grensoverstijgende module in ontwikkeling	
	5. Digitaal platform actief	5. Digitaal platform in ontwikkeling	

Lessen in wederzijdse afhankelijkheid

Versnelling afstandsleren en digitalisering in verband met Covid-19

Mede door de maatregelen rondom het Corona-virus zijn ontwikkelingen betreffende afstandsleren en digitalisering van onderwijs en begeleiding in een stroomversnelling gekomen. Schoolgebouwen werden gesloten en stages (met name in de welzijn) werden stopgezet. De kracht van het netwerk is dat men elkaar snel weet te vinden om af te stemmen over bijvoorbeeld alternatieve vormen van examinering, over mogelijk scholingsaanbod voor de extra vrijwilligers in de zorg en over het creëren van mogelijkheden voor studenten die vroegtijdig de stage moesten afbreken. Door gezamenlijk oplossingen te vinden, hebben studenten nauwelijks vertraging opgelopen. Een resultaat waar het netwerk met recht trots op kan zijn!

Onderstaand worden een aantal voorbeelden van integrale leernetwerken en gezamenlijke initiatieven uitgelicht.

Voorbeeld: Multidisciplinair onderwijs Geboortezorg

Tijdens het multidisciplinair onderwijs Geboortezorg werken o.a. studenten gynaecologie, verloskunde, kraamzorg, kinderarts, social work gezamenlijk aan warme overdracht, het maken van een zorgplan en scenariotraining. Inmiddels is deze onderwijsvorm meerdere keren uitgevoerd en hebben twee HBO-V studenten onderzoek gedaan naar de effectiviteit. Het multidisciplinair onderwijs wordt integraal onderdeel van de opleidingen Geboortezorg. Momenteel wordt verkend in hoeverre delen van het multidisciplinair onderwijs gedigitaliseerd kunnen worden.

Voorbeeld: Samen scholen kernteams integrale ouderenzorg

Huisartsenzorg Drenthe (HZD) biedt scholing aan voor de leden van de kernteams Integrale ouderenzorg. Om een passend scholingsaanbod te realiseren worden twee sporen gevolgd: **1) Zelfassessment voor de kernteamleden**. In de digitale omgeving Moodle wordt een omgeving ingericht waar kernteamleden een zelfassessment kunnen invullen. Op deze manier wordt duidelijk in hoeverre een kernteamlid over belangrijke competenties beschikt. Daarnaast wordt een passend voorstel gedaan voor een leerroute om kennis en vaardigheden op te doen. **2) (Door)ontwikkelen van multidisciplinair samenwerken**. Per team wordt opgehaald waar een ontwikkelvraagstuk ligt op het gebied van multidisciplinair samenwerken. Wanneer dit in kaart is gebracht, wordt met ondersteuning van een actieonderzoeker een plan opgesteld en uitgevoerd om het gestelde leer-/ontwikkeldoel van het team te behalen.

Voorbeeld: "Zorg is vooruitzien"

Recent is ingespeeld op een Call COVID-19 met het projectidee Zorgen is vooruitzien: Behoud van de toekomstige zorgprofessionals tijdens en na de COVID-19 crisis. Betrokken zijn de Rijksuniversiteit Groningen, Lectoraat Wederkerigheid in leernetwerken en diverse stage instellingen.

De COVID-19 crisis heeft impact op studenten die stage lopen in de zorg. Ze krijgen begeleiding op afstand van de onderwijsinstelling en in de praktijk van de zorgprofessionals. De huidige COVID-19 crisis bevestigde dat het tekort aan zorgprofessionals levensbedreigend kan worden voor ons allemaal. De centrale vraag is: **Hoe behouden we de zorgprofessionals voor de toekomst?** Het is cruciaal dat we weten hoe het met de toekomstige zorgprofessionals gaat en welke ondersteuning zij nodig hebben om uitval te voorkomen en juist de instroom van zorgprofessionals vergroten.

Met een **mixed methods design** wordt inzicht verkregen in de impact van COVID-19 crisis op de stage-ervaring, motivatie, welbevinden, coping, sociale steun en het beroepsbeeld (toekomstperspectief), rekening houdend met de achtergrondkenmerken en privéomstandigheden van de student en werkbegeleider. Bovendien willen we inzicht krijgen in de rol van de zorgprofessionals als werkbegeleiders van de stagiair tijdens en na de COVID-19 crisis en hoe zij hierbij ondersteund kunnen worden.

Speerpunten 2020-2021

Komend jaar zal NetwerkZON haar missie en visie verder uitdragen met de diverse partners in de verschillende Convenanten in de regio (VVT Groningen en Drenthe), Masterplan Ziekenhuizen en Noord Nederland Overleg (GGZ) en wordt nog meer ingezet op het vormgeven van integrale leer- en ontwikkelgemeenschappen. Daarnaast zal de door Duitse en Nederlandse partners (binnen het project Sorgen für, sorgen dass) ontwikkelde module "*Change management - Technologie in der Pflege"* van start gaan en zal verder gewerkt worden aan grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van Infectiepreventie. Het project NetwerkZON2020: the H(ealth) factor is afgerond en wordt verduurzaamd in de (digitale) leernetwerken. Het project Doelmatigheid wordt met een jaar verlengd. Naast de verduurzaming van de uitkomsten van beide projecten, zullen ook mogelijkheden voor nieuwe (RIF) projecten worden verkend en uitgewerkt. De koppeling tussen de systemen OnStage en Stagematching zal verder worden geïmplementeerd en worden uitgebreid, waarbij ook de BPV wijzer, de inhoud en begeleiding van de stage, een nadrukkelijke rol heeft.